ശവത്തിന്റെ വില

സി. ജെ. തോമസ്

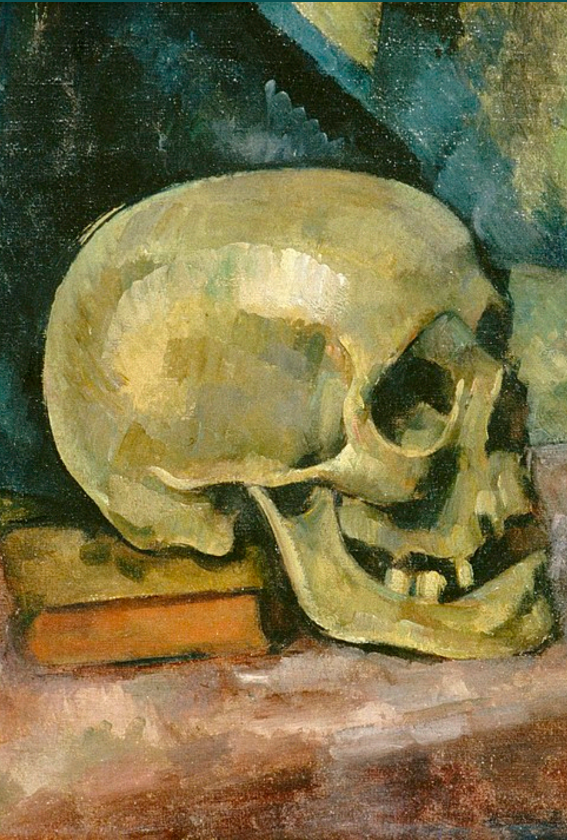

ശവത്തിന്റെ വില
സി. ജെ. തോമസ്
(മലയാളം: ലേഖനം)

© 2021, C. J. Thomas

The electronic versions have been created by making use of the production infrastructure of River Valley Technologies.

The electronic versions were generated from sources marked up in LaTeX in a computer running GNU/LINUX operating system. PDF was typeset using XeTeX from TeXLive 2020 and the cloud framework, Ithal (ഇതൾ). The base font used was traditional script of Rachana, contributed by KH Hussain, et al. and maintained by Rachana Institute of Typography. The font used for Latin script was Linux Libertine developed by Philipp H. Poll.

The electronic versions are released under the provisions of Creative Commons Attribution Non-commercial ShareAlike license for free download and usage.

Cover: Still Life With Skull, a painting by Paul Cézanne (1839–1906). The image is taken from Wikimedia Commons and is gratefully acknowledged.

Sayahna Foundation
JWRA 34, Jagathy, Trivandrum, India 695014
URL: www.sayahna.org

ശവത്തിന്റെ വില

ഷേക്സ്പിയർ

ഈ ലേഖനം കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരെ ആക്ഷേപിക്കാനെഴുതുന്നതല്ല. പക്ഷേ, ആർക്കെങ്കിലും അങ്ങനെ ദുർവ്യാഖ്യാനം ചെയ്യണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ എനിക്കു വിരോധവുമില്ല. കീഴ്നടപടിയനുസരിച്ചുള്ള പുലഭ്യാദികളും സ്വാഗതം തന്നെ. യഥാർത്ഥത്തിൽ ഇവിടെ ഒരു ഉദ്ദേശ്യമേയുള്ളൂ: ഒരാദർശത്തിന്റെ നീതീകരണമായി 'യാതന' പൊക്കിപ്പിടിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം ന്യായമല്ലെന്നു ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുക മാത്രമാണത്. കമ്മ്യൂണിസത്തിന്റെ തത്ത്വങ്ങളോട്, അല്ലെങ്കിൽ പ്രവൃത്തികളോട്, അതുമല്ലെങ്കിൽ സോവിയറ്റ് റഷ്യയോട്, എന്തെങ്കിലും, അഭിപ്രായഭിന്നതയുള്ളവരെ തോല്പിക്കാൻ പറ്റിയ ഒരു ഉപകരണമായിട്ടാണ് മേല്പറഞ്ഞവയ്ക്കുവേണ്ടി മരിച്ചവരുടെ ശവങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കപ്പെടുന്നത്. ഈ സമ്പ്രദായത്തിനു പല ഗുണങ്ങളുണ്ട്. ഒന്ന്: മരിച്ചവർ നമ്മുടെ വാദഗതിക്ക് എതിരായി യാതൊന്നും പറയുകയില്ല. ആദ്യം ശവം കൈയിൽ കിട്ടുന്നവന് അതിന്റെ മേൽവിലാസത്തിൽ എന്തും പറയാം. രണ്ട്: ഒരു രക്തസാക്ഷിയുടെ പേരു പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ അന്തരീക്ഷം ക്ഷുഭിതമായി. അവിടെപ്പിന്നെ യുക്തിക്കു സ്ഥാനമൊന്നുമില്ല. വികാരഭരിതമായ ആ സന്ദർഭത്തിൽ പോക്കറ്റടിക്കുകയോ, പോക്കറ്റിൽ പാമ്പിനെ ഇടുകയോ ചെയ്യാം. മര്യാദയെക്കരുതിയെങ്കിലും നാം മൗനം ദീക്ഷിച്ചേപറ്റൂ. മൂന്ന്: എന്തെങ്കിലും എതിരുപറഞ്ഞാൽ നാം ആ ശവത്തെ കുത്തുന്നതായി ചിത്രീകരിക്കപ്പെടാൻ എളുപ്പമാണ്.

ചരിത്രത്തിൽ ശവം

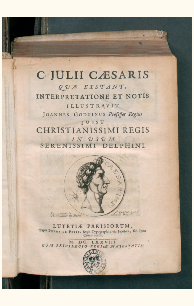

ചരിത്രപ്രസിദ്ധമായ സകല ബഹുജനപ്രകടനങ്ങളിലും ശവങ്ങൾ അഭിനയിച്ച ഭാഗം അതിപ്രധാനമാണ്. ന്യായവാദംകൊണ്ടും വാചാലതകൊണ്ടും എത്രതന്നെ പരിശ്രമിച്ചാലും ഇളകാത്ത ഒരു ജനക്കൂട്ടം, ചോരയൊലിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു പ്രവേശിക്കുന്ന ഒരു ശവത്തിന്റെ മുമ്പിൽ കൊടുമ്പിരിക്കൊള്ളും. ഷേക്സ്പിയറുടെ 'ജൂലിയസ് സീസർ' എന്ന നാടകത്തിന് ആ പേരിട്ടത് ശരിയായില്ലന്നൊരു വാദമുണ്ട്. നേരത്തെതന്നെ അദ്ദേഹം മരിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണിങ്ങനെ പറയുന്നത്. പക്ഷേ, അവർ മറന്നുപോകുന്നു, കഥയുടെ ബാക്കിഭാഗം മുഴുവനും സീസറുടെ ശവമാണു ഭരിക്കുന്നതെന്ന്. ആന്റണിയുടെ പ്രസംഗം മുഴുവനും സീസറുടെ ശവത്തിന്മേൽനിന്നാണ്. സത്യംപറഞ്ഞാൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാർ ശുണ്ഠിയെടുക്കേണ്ട കാര്യമില്ല. കമ്മ്യൂണിസത്തിന്റെ മാത്രമല്ല, മറ്റു മതങ്ങളുടേയും വില്പനച്ചരക്ക് ശവംതന്നെയാണ്. ക്രിസ്തുമതം ക്രിസ്തുവിന്റെയും പുണ്യവാളന്മാരുടേയും ശവങ്ങളിന്മേലാണ് പണിതിരിക്കുന്നത്. ഓരോ പ്രത്യേക ക്രിസ്തീയവിഭാഗത്തിനും സ്വന്തമായി ഓരോ ശവക്കുമ്പാരങ്ങളുണ്ട്. അവരുടെ ത്യാഗത്തിന്റെ മഹിമയാണ് വിശ്വാസത്തിനു നിറംപിടിപ്പിക്കുന്നത്. ജീവൻവരെ ഒരാളെക്കൊണ്ടു ത്യജിപ്പിക്കാൻ കഴിയുന്ന ഒരു തത്ത്വം സത്യമായിരിക്കണം എന്നാണ് വിശ്വാസം. ഇതിനുംപുറമേ ശവത്തിന് എന്തോ ഒരു മാന്ത്രശക്തിയുണ്ടെന്ന് ഒരു ധാരണയുണ്ട്. ചില പാലങ്ങളുടെ കാലുറയ്ക്കാൻ ആരെയെങ്കിലും 'കുരുതി' കഴിക്കേണ്ടതാണെന്ന് ഒരു വിശ്വാസം എത്ര കാലമായി നടപ്പിലുള്ളതാണ്! ഈ സ്വഭാവത്തിനു മതപരമായ ഒരു കാതലുണ്ട്. ബലികഴിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റിയുള്ള വിശ്വാസമാണത്. ഒരു ക്രൈസ്തവസഭയുടെ വിശ്വാസം നോക്കുക: 'സൃഷ്ടിയുള്ള കാലമെല്ലാം ബലിയർപ്പണമുണ്ടായിരിക്കണം.' 'രക്തച്ചൊരിച്ചിൽ കൂടാതെ പാപമോചനമില്ല.' ബലിമൃഗത്തിന്റെ ശവം ഈശ്വരനു നിവേദ്യമാണ്. അതു പുരോഹിതൻ ഭക്ഷിക്കുകയും വേണം. ഇതൊക്കെയാണ് ശവത്തിന്റെ അതുല്യസിദ്ധികൾ.

രണ്ടു പങ്കാളികൾ

ജെങ്കിസ് ഖാൻ

ഈ കച്ചവടത്തിൽ രണ്ടു പങ്കാളികളുണ്ട്: ശവം വിൽക്കുന്നവനും, ശവവും. ഈ രണ്ടുകൂട്ടരുടേയും മാനസികാവസ്ഥകൾ പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്. ആദ്യത്തെ കൂട്ടർ സാധാരണക്കാരാണ്. അവർക്ക് അധികാരമോ, അങ്ങനെ എന്തെങ്കിലുമോ വേണം. അതിനുവേണ്ടി മറ്റാളുകളെ കരുക്കളായിട്ടുപയോഗിക്കുന്നു. സ്വയം അതിൽനിന്നും മാറിനിൽക്കുന്നത് നയതന്ത്രപരമായ കാരണങ്ങൾകൊണ്ടാണ്. തല അപകടത്തിലാക്കിയെങ്കിലും സോവിയറ്റ് ഭരണത്തെ തകർക്കണമെന്നു സോവിയറ്റിൽ ജീവിക്കുന്ന വിശ്വാസികൾക്ക് സോവിയറ്റിനു പുറത്തുജീവിക്കുന്ന മതാദ്ധ്യക്ഷൻ ഉത്തരവുകൊടുക്കുന്നു. മഹനീയമായ ഒരു ലക്ഷ്യത്തിനുവേണ്ടി മറ്റൊരുത്തൻ മരിക്കുന്നത് നല്ലതാണല്ലോ. മുതലാളിത്തം തകർക്കാൻ വേണ്ടി വീരസ്വർഗ്ഗം പ്രാപിക്കണമെന്നു മോസ്കോയും ആഹ്വാനം നൽകുന്നു. ഈ രണ്ടു കൂട്ടർക്കും ഒരു നല്ല സംഖ്യ ശവം കിട്ടിയേ തീരൂ. ഇനി രണ്ടാമത്തെ കൂട്ടർ. ഈ വർഗ്ഗത്തിൽ വളരെ വലിയ ഒരു വിഭാഗം ആദർശശാലികളാണ്. കമ്മ്യൂണിസം നശിപ്പിക്കുക, മതത്തെ ഉന്മൂലനം ചെയ്യുക, സോഷ്യലിസം നടപ്പാക്കുക—അങ്ങനെ പല ആദർശങ്ങളും ജീവനേക്കാളേറെ വിലയുള്ളതാണ്. അതുകൊണ്ട് അതിനുവേണ്ടി മരിക്കാൻ തയ്യാറാകണം. ആവശ്യമോ അനാവശ്യമോ എന്നു തീരുമാനിക്കുന്നതു നേതാവാണ്. ഇക്കൂട്ടർക്ക് ഒരാദർശം കൈയിൽ കിട്ടിയാൽ പിന്നെ മറ്റൊന്നും വേണ്ട. ആ ആദർശത്തിന്റെ മറവിൽ നടത്തുന്ന സകല കൊള്ളയും അവർ വിഴുങ്ങിക്കൊള്ളും. ആവശ്യത്തിന്റെ പേരിൽ അന്ധതയെ നീതീകരിക്കയും ചെയ്യും. അങ്ങനെ മുദ്രാവാക്യത്തിനുവേണ്ടി കുരുതിക്കു തയ്യാറാകുന്നവരാണവർ. പക്ഷേ, ഇവരിൽ എല്ലാവരും ആദർശശാലികളാണെന്നോ, ത്യാഗത്തിനു സന്നദ്ധരാകുന്നതുകൊണ്ടുമാത്രം അവർ ആദർശശാലികളായിത്തീരുന്നെന്നോ ധരിക്കേണ്ടതില്ല. പട്ടാളത്തിൽ ചേരുന്നവനറിയാം, ചിലപ്പോൾ മരിക്കേണ്ടിവരുമെന്ന്. അവിടെ ശമ്പളത്തിൽ കവിഞ്ഞ ആദർശമൊന്നും കാണാനില്ല. ചാരപ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്നവരുടെ ജീവിതം ആണ് ലോകത്തിലേറ്റവും അപകടകരമായത്. എന്നിട്ടും, അതിന് ആളുണ്ടാവുന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു ശത്രുക്കളിൽ നിന്നുണ്ടാവുന്ന ഏതു മർദ്ദനവും സഹിക്കുവാനുള്ള കഴിവു കൊണ്ടുമാത്രം ഒരു തത്ത്വം നീതീകരിക്കപ്പെടുന്നില്ല. അവർ ജന്മനാവിശ്വാസികളാണ്. എന്നുവെച്ചാൽ മുറുകെ പിടിക്കാൻ ഒരു വിശ്വാസം വേണമെന്നല്ലാതെ എന്തു വിശ്വാസം വേണമെന്ന് അവർക്കു നിർബ്ബന്ധമില്ലെന്നർത്ഥം. സ്വയം ചിന്തിക്കാനുള്ള കഴിവുകുറവോ, മടിയോ ആണ് അവരുടെ അടിസ്ഥാനസ്വഭാവം. യുക്തിയിലുള്ള കുറവിനെ വിശ്വാസതീക്ഷ്ണതകൊണ്ടു നികത്താമെന്നാണവർ ഗണിക്കുന്നത്. കമ്മ്യൂണിസത്തിനുവേണ്ടി എന്തു കഷ്ടതയും സഹിക്കുന്ന ഒരുവൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുനയം എത്ര മറിച്ചിൽ മറിഞ്ഞാലും അതിനെല്ലാം അനുസരിച്ചു വിശ്വാസം മാറ്റിക്കൊള്ളും. ക്രിസ്തുമതത്തിന്റേയും കഥയിതുതന്നെ. പരിണാമസിദ്ധാന്തത്തെ എതിർക്കുമ്പോഴും അംഗീകരിക്കുമ്പോഴും വിശ്വാസി വിശ്വാസിതന്നെ. എന്തിലാണ് വിശ്വസിക്കുന്നതെന്ന ചോദ്യം അപ്രസക്തമാണ്. ആദ്യം വിശ്വസിച്ചതിനു യാതൊരു യുക്തിയും വേണ്ടിയിരുന്നില്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരെണ്ണം സ്വീകരിക്കാനും യുക്തി ആവശ്യമില്ലല്ലോ. ഇക്കൂട്ടർ അങ്ങനെ ഓരോ വിശ്വാസത്തിന്റെ അടിമകളായി കഴിയുകയേയുള്ളൂ. അവർ ജീവിച്ചാലും മരിച്ചാലും അവരുടെ ഉടമകൾക്കു പ്രയോജനപ്പെടും.

നെപ്പോളിയൻ

സ്വയം എന്ത് അപകടത്തേയും നേരിടുന്ന നേതാക്കന്മാർ എന്തുകൊണ്ടങ്ങനെ ചെയ്യുന്നുവെന്നൊരു ചോദ്യമുണ്ട്. അവരുടെ ആദർശശാലിത്വമാകാം അവരെ പ്രചോദിപ്പിക്കുന്നത്, കുറെയൊക്കെ വീരസാഹസികത്വവുമുണ്ടാവാം. പക്ഷേ, ഏറ്റവും പ്രധാനമായ കാരണം അധികാരപ്രമത്തതയാണ്. അപകടം നേരിടാതെ യാതൊരു പരാക്രമിയും ചരിത്രത്തിലുണ്ടായിട്ടില്ല. അലക്സാണ്ടർ, ജെങ്കിസ് ഖാൻ, നെപ്പോളിയൻ—അവരെല്ലാം സുഖം ത്യജിച്ച് അപകടം വരിച്ചു. ആദർശങ്ങൾക്കു വേണ്ടിയാണെന്നു നാം സമ്മതിക്കണമെന്നില്ല, അവരുടെയൊക്കെ അധികാരഭ്രമം ആദർശമല്ലെങ്കിൽ, നെപ്പോളിയൻ പറഞ്ഞത് സുഖിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു സമയമില്ലെന്നാണ്. നെപ്പോളിയൻ രക്തസാക്ഷിയല്ലതാനും.

ഭക്ത ടാർസൻ

ഈ പ്രശ്നത്തോടു ബന്ധപ്പെട്ട്, ഇവയിലെല്ലാം പ്രധാനമായിട്ടൊരു കാര്യമുണ്ട്. ശവം വളരെ അത്യാവശ്യമായതുകൊണ്ട്, സാധാരണഗതിയിൽ ഒന്നുണ്ടായില്ലെങ്കിൽ ഒന്നുണ്ടാക്കുക എന്ന സമ്പ്രദായമാണത്. ചില ദേവതകളുണ്ട്. മനുഷ്യർക്കു ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ട വസ്തുക്കൾ ബലികഴിച്ചാൽ മാത്രം പ്രസാദിക്കുന്നവരായിട്ട്. പുത്രി ഇഫിജനിയെ ബലികഴിക്കണമെന്ന് ആർത്തെമിസ് ദേവി ആവശ്യപ്പെട്ടു. യഹോവയാണെങ്കിൽ അബ്രഹാമിന്റെ ഏകപുത്രനായ ഇസഹാക്കിനെ കിട്ടണമെന്നു ശഠിച്ചു. ചില തത്ത്വസംഹിതകളുമിങ്ങനെയാണ്. ജീവിതം വൈരുദ്ധ്യാത്മകമാണ്. അതുകൊണ്ടു സംഘട്ടനങ്ങൾ കൂടിയേ കഴിയൂ. എപ്പോഴെങ്കിലും മനുഷ്യൻ മടിയനായി സംഘട്ടനങ്ങളിൽനിന്ന് ഒഴിഞ്ഞുനില്ക്കുകയാണെങ്കിൽ, നേതാവിന്റെ ചുമതലയാണ് കുറെ സംഘട്ടനങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുകയെന്നത്. അതിനിടയിൽ രണ്ടുപേർ മരിച്ചാലും നഷ്ടമില്ല. ജീവനുള്ള ഒരു ഭടനെക്കാളേറെ വിലയുള്ളതാണ് ത്യാഗമനുഷ്ഠിച്ചു മരിച്ച ശവം. രണ്ടാമത്തേതിനെ പുണ്യവാനാക്കാം. കുറെ രക്തസാക്ഷികളുണ്ടെങ്കിൽ ഒരു തത്ത്വം സ്ഥിരീകൃതവുമായി. ഇനി മറ്റൊന്നുകൂടിയുണ്ട്. രക്തസാക്ഷികളില്ലാത്ത തത്ത്വങ്ങളെല്ലാം കളവാണ്! പക്ഷേ, ഇതിലും വലിയ കഴമ്പൊന്നുമില്ല. സൂര്യൻ കിഴക്കാണുദിക്കുന്നത്. പക്ഷേ, ഈ സത്യം സ്ഥാപിക്കാൻവേണ്ടി യാതൊരു മനുഷ്യനും പോലീസുകാരുടെ ഇടികൊണ്ടിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ട് അതു കളവാണെന്നു വരുന്നില്ലല്ലോ. ഭക്ത ടാർസൻ എന്ന തമിഴ്ചിത്രം കാണാൻ തിക്കിക്കൂടിയ ജനങ്ങളിൽ മൂന്നുപേർ ഞെങ്ങി മരിക്കുകയും അഞ്ചുപേർ ബോധശൂന്യരാകയും ചെയ്തു എന്നിരിക്കട്ടെ. ആ തമിഴചിത്രം നല്ലതാണെന്ന് അതുകൊണ്ടു തെളിയുന്നുവെന്നാരും പറയുകയില്ലല്ലോ. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ കുറെ ആളുകൾ ഒരു കാര്യത്തിനുവേണ്ടി മരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു മറ്റുള്ളവർ അതിനെ ആദരിക്കണമെന്നില്ല. അവർ തെറ്റിദ്ധാരണയുടെ ഇരകളാണെന്നുവരാം. വരാൻ പോകുന്ന ത്യാഗം അവർ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ലെന്നുതന്നെയും വരാം. അവരുടെ ആത്മാർത്ഥതയെ ചോദ്യം ചെയ്യാതെ തന്നെ അവരുടെ വിശ്വാസത്തെ നിഷേധിക്കാം.

മാതൃഭൂമി വാരിക 19 ഒക്ടോബർ 1952.

ധിക്കാരിയുടെ കാതൽ 1955.

□

സി. ജെ. തോമസ്

മലയാളഭാഷയിലെ ഒരു നാടകകൃത്തും സാഹിത്യ നിരൂപകനുമായിരുന്നു സി. ജെ. തോമസ് (നവംബർ 14, 1918–ജൂലൈ 14, 1960) എന്നറിയപ്പെടുന്ന ചൊള്ളമ്പേൽ യോഹന്നാൻ തോമസ്. മലയാള നാടകസാഹിത്യത്തെ ആധുനിക ഘട്ടത്തിലെത്തിക്കുന്നതിൽ നിർണ്ണായക പങ്ക് വഹിച്ച ഇദ്ദേഹം പത്രപ്രവർത്തകൻ, ചിത്രകാരൻ എന്നീ നിലകളിലും അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു.

1918-ൽ കൂത്താട്ടുകുളത്തെ പ്രമുഖ ക്രിസ്തീയ വൈദികന്റെ മകനായി ജനിച്ച സി. ജെ. വൈദിക വിദ്യാർത്ഥിയായിരിക്കുന്ന സമയത്ത് ളോഹ ഉപേക്ഷിച്ച് തിരിച്ചുപോന്ന് വിപ്ലവം സൃഷ്ടിച്ചു. രണ്ട് വർഷക്കാലം വടകര സെന്റ് ജോൺസ് ഹൈസ്കൂളിലും തുടർന്ന് എം. പി. പോൾസ് കോളേജിലും അധ്യാപകനായി ജോലിനോക്കിയിരുന്ന അദ്ദേഹം പിന്നീട് അവസാനം വരെ പത്രപ്രവർത്തനരംഗത്ത് സജീവമായിരുന്നു. സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, ആകാശവാണി, ദക്ഷിണഭാഷാ ബുക്ക് ട്രസ്റ്റ് എന്നിവയിലും പ്രവർത്തിച്ചു.

സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം വക പുസ്തകങ്ങളുടെ പുറംചട്ടകൾക്ക് അത്യധികം ആകർഷകങ്ങളായ ചിത്രങ്ങൾ വരച്ച് മലയാള പുസ്തകങ്ങളുടെ പുറംചട്ടരൂപകല്പനയുടെ രംഗത്ത് മാറ്റങ്ങളുടെ തുടക്കം കുറിച്ചത് സി. ജെ.-യാണ്.

പ്രസിദ്ധ സാഹിത്യകാരനായിരുന്ന എം. പി. പോളിന്റെ മൂത്ത പുത്രി റോസിയെയാണ് വിവാഹം ചെയ്തത്. റോസി തോമസ് സി. ജെ.-യുടെ മരണശേഷം അറിയപ്പെടുന്ന സാഹിത്യകാരിയായി.

പ്രശസ്ത കവയിത്രി മേരി ജോൺ കൂത്താട്ടുകുളം സി. ജെ. തോമസിന്റെ മൂത്ത സഹോദരിയായിരുന്നു. 1960 ജൂലൈ 14-ന് 42-ാം വയസ്സിൽ സി. ജെ. അന്തരിച്ചു.

RIVER VALLEY
DIGITAL LIBARY
empowering the author ...

- “റിവർ വാലി പ്രസ്” എന്ന ലേബലിൽ, സായാഹ്ന ആറു മാസത്തിലൊരിക്കൽ മുൻനിര എഴുത്തുകാരുടെ ഇരുപതു് പുസ്തകങ്ങൾ വീതം ഡിജിറ്റൽ പ്രസാധനം നടത്തുന്നു. ഈ സേവനത്തിന്റെ വാർഷിക വരിസംഖ്യ:

രാജ്യം	കറൻസി	വരിസംഖ്യ
ഇന്ത്യ (119 വീതം ആറു മാസത്തിലൊരിക്കൽ)	രൂപ	238
യുഎസ്, കാനഡ	യുഎസ് ഡോളർ	10
യൂറോപ്	യൂറോ	10
മറ്റു വികസിത രാഷ്ട്രങ്ങൾ	യുഎസ് ഡോളർ	10
ഖത്തർ	റിയാൽ	20
യുഎഇ	ദിർഹം	20
സൗദി അറേബ്യ	റിയാൽ	20
കുവൈറ്റ്	ദിനാർ	2
ഒമാൻ	ദിനാർ	2
ബഹ്റിൻ	ദിനാർ	2
മലേഷ്യ	റിങ്കിറ്റ്	25

- പ്രസാധകരുടെ നിരന്തരചൂഷണത്തിനു വിധേയരായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന എഴുത്തുകാരെ ശക്തിപ്പെടുത്തുക, നല്ല വായനാവിഭവങ്ങൾ ചെറുതുകയ്ക്കു വായനക്കാർക്കു ലഭ്യമാക്കുക, ഇന്റർനെറ്റിനെയും സാങ്കേതിക മുന്നേറ്റത്തെയും സാംസ്കാരികവളർച്ചയ്ക്ക് ഉപയോഗിക്കുക എന്നിവയാണ് പ്രധാനലക്ഷ്യങ്ങൾ.
- എല്ലാതരം സ്മാർട്ട്ഫോണുകളിലും വായിക്കുവാൻ പറ്റിയ തരത്തിലാണ് ഉള്ളടക്കം ലഭ്യമാക്കുക.
- ഈ പദ്ധതിയിൽ താല്പര്യം തോന്നുന്നുവെങ്കിൽ ഇവിടെ രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുക. (രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുമ്പോൾ പണം/കാർഡ് വിവരങ്ങൾ നല്കേണ്ടതില്ല.)
- കുടുംബാംഗങ്ങൾക്ക്/സുഹൃത്തുക്കൾക്ക് സമ്മാനം രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുക.
- കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾ അറിയാൻ:
  1. ഡിജിറ്റൽ പ്രസാധനനയം
  2. സായാഹ്നയെക്കുറിച്ച് അറിയുക
  3. Who's who
  4. സായാഹ്ന ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ
  5. സായാഹ്ന ഗ്രന്ഥശേഖരം
  6. സായാഹ്ന വിക്കി
- പ്രതികരണങ്ങൾ <info@sayahna.org> എന്ന ഇമെയിലിലേയ്ക്ക് അയയ്ക്കുക.

സായാഹ്ന ഫൗണ്ടേഷൻ, ജഗതി, തിരുവനന്തപുരം 695014